

OMSCHRIJVING:

de THE WICKED HOME afstudeeromgevingen / masterproeven

Studenten die willen afstuderen met een project dat de begrippen Home-(t)Huis / (co-, in-) Habitation-Wonen verkent in een ontwerpend onderzoek dat je zelf aanzet, van dicht bij jezelf en vanuit je ervaringen in architectuur en ruimer in de alledaagse realiteit, nodigen we uit hun project te ontwikkelen binnen de context van het Academisch Ontwerpbureau (AOB) *The Wicked Home*. In dit AOB bieden wij een multidisciplinaire leeromgeving waarin jij zelf de katalysator wordt in het ontwikkelen van je masterproefproject, hierin ondersteund door een breed spectrum aan expertise aanwezig in het AOB.

Het AOB *The Wicked Home* begeleidt verschillende studio-omgevingen in de masteropleidingen Architectuur en Interieurarchitectuur (Marg42, Maig42, Miag22, Biag65, lab-O45 - EXPRESSIE 3). Dit biedt strategische kansen voor kruisbestuiving. Gedeeld tussen alle *Wicked Home*-omgevingen is de centrale focus op Home / (t)Huis, beschouwd als het meest fundamentele concept en de meest fundamentele act die elke architectonische handeling schragen.

"Home Sweet Home" - niets zo vertrouwd als (t)huis, zo lijkt het. Het materialiseren van huiselijkheid is echter een complexe, "wicked" architectonische uitdaging, die we gewoonlijk te makkelijk invullen met een waaier aan gekende en onbetwiste woningtypes en -benaderingen. Bij de omslag nu naar het "ecologisch (post-antropocentrisch) tijdperk" moeten we echter ook de fundamentele van archetypische normen allerhande durven te bevragen en het centrale idee (t)Huis / Wonen durven te herdenken en her-vormen, als een uitdrukking van een "anders" bewonen van onze complexe omgevingen in brede ecologische zin. De breedte verwijst hier ook naar meer-dan-menselijke perspectieven; naar voor architectuur uitdagende perspectieven zoals dat van "vitale materialiteit" en van "congregational agency", waarin (architectonische) materie niet langer als inert maar als actief, fundamenteel levendig en (co-)creërend gezien wordt.

Om dit her-denken en her-vormen van (t)Huis / Wonen aan te zetten, nodigen we je uit om het begrip "wickedness" te omarmen als een exploratieve vector voor je (her-)denk- en ontwerpactiviteit. "Wicked" verwijst onder andere naar een "onherleidbare complexiteit"; naar de aanwezigheid van onvolledige, tegenstrijdige en veranderlijke eisen die vaak moeilijk droog uit elkaar te halen zijn. Etymologisch stamt "wicked" van het Oud-Engelse *wicca* - 'heks', en verwijst het naar de aanwezigheid van wat magie; naar gedurfde, uitdagende, risicovolle of flirterige attitudes; naar stout en spel en het durven buiten stramien denken en doen. Kortom, "wickedness" als startbegrip daagt jou als afstuderend student uit te durven denken en materialiseren wat een "ander" antwoord zou kunnen zijn op de schijnbaar evidente architectonische vraag: Wat/waar/hoe, ... is (t)Huis / Wonen?). Niet het laatste project van je studie, maar het eerste project van je toekomstige architectuurpraktijk in brede zin.

De verschillende afstudeeromgevingen die deel zijn van het AOB verschillen in hun benadering van het begrip "wickedness" (specifieke benadering en uitdaging vind je hieronder), maar allen willen ze via jullie ontwerpen en ontwerpende onderzoeken bijdragen aan het materialiseren van nieuwe ideeën, types, benaderingen, ... van Home-(t)Huis / (co-, in-)Habitation-Wonen, passend bij een diepgaand en diepgravend idee van wat we nu het ecologisch tijdperk noemen.

We verwachten niet dat je architectuur opnieuw uitvindt, maar wel dat je haar voor vast aangenomen waarden met betrekking tot het huis / het wonen, als meest bescheiden entiteit van de architectuur, exploreert en herdefinieert via ontwerpend onderzoek. Een verfrissende uitdaging, die, belangrijk, door jou zelf aangezet wordt, dus dicht bij jezelf en vanuit jouw ervaringen, door ons breed en interdisciplinair ondersteund. De waarden die je herdefinieert worden in je project vervolgens de "wicked" principes waarmee je dat "ander" wonen schraagt en vorm geeft: e.g. de bewoonbare ruimtes die het beschrijft en omschrijft; de lichamen (materie) die het huisvest, de acties die het vraagt, de relaties waarin het treedt met ruimere omgevingen. Dit her-denken en her-vormen van het begrip (t)Huis / Wonen kan

variëren van het ontwerpen van sets van architecturale protheses, tot de hyper-detaillering van een specifieke kamer, tot het maken van een (gedeeld) huis, tot het plannen van een volkstuin, tot het ontwerpen van een superstructuur, ... Er is geen vooraf ingestelde schaal om je werk te beknootten. Je kan een vernieuwend prototype maken of een bestaande structuur aanpassen (retrofitting). Je her-denken en her-vormen kan klein of groot zijn, gericht op één specifiek aspect of op een complex van meerdere aspecten. Het ADO-onderwijsteam (zie hieronder) helpt je bij het aanzetten en uitzetten van je voorstel en bij je onderzoeken van de grenzen ervan.

Image: Huyghe, P. (2017). *After Alife Ahead*. Skulptur Projekte Münster

_ Kick-off theme

WINDOWSCAPES (Marg42, Maig42) _

Als startpunt voor je masterproefproject nodigen we je uit om na te denken over het raam als architectonisch element en architectonische ruimte, oftewel 'the windowscape'. Dit vertrouwde detail van de woning wordt maar al te vaak beschouwd als iets vanzelfsprekend, iets evidents dat we zo goed mogelijk proberen te positioneren in de gevel. Om wat even wat langer stil te staan bij dit cruciaal element, nodigen we je uit om het raam als alledaags architecturaal element maar eveneens als metafoor voor het structureren van interacties tussen verschillende "werelden" (zoals bijvoorbeeld de ruimtes van Zoom en Skype als uitgebreide architectuur...), eens grondig te bevragen en te reflecteren over de vormgeving en betekenis ervan. Vanuit die reflectie en geïnformeerd door een bewuster begrip van of standpunt ten opzichte van wat een raam is of kan betekenen, vragen we je een ontwerphypothese te ontwikkelen in de

vorm van een 'construct' (van welk type dan ook) die het idee van een "wicked windowscape" belichaamt (zij het technologisch, materieel of conceptueel...).

Om deze uitdaging aan te gaan, kan je terugblikken op je vorige werk en kijken hoe je de vensters in je projecten hebt geconcipeerd. Sta daarbij stil over welke rol je ze toebedeelde en hoeveel aandacht je eraan gaf in het ontwerpproces. Je zou ook kunnen reflecteren over je recente ervaring gedurende de lockdown periode, waarin je noodgedwongen vaak de wereld enkel kon aanschouwen vanuit een raam. Je kan je afvragen in welke mate je bewust zorg droeg voor het precieze ontwerp van een raam en hoe goed je op de hoogte was en bent van de karakteristieken en het gebruik ervan? Beschouwde je ze als de belichaming van een observatiepunt, of een poort die binnen en buiten in ruimtelijke, temporele en psychologische termen samenbrengt, of als openingen in draagstructuren, of een actieve grenszone vol met energy-harvesting techno, of als de omkadering van vergezichten, of vreemde hybriden tussen in communicatie treden maar toch ook afstand creëren; complexe knopen van allerlei soorten materie ...?

In een volgende fase ontwikkel je de ideeën, kennis en uitdagingen die je samenbracht in je ontwerphypothese verder binnen een breder project dat je zelf definieert vanuit je eigen interesseveld. Vertrekkend vanuit een "wicked window space", vanuit een eerder 'klein' element dus, willen we geleidelijk evolueren naar project dat het idee van huis centraal staat. Binnen het Academisch Ontwerpbureau focussen we daarbij op het zoeken naar uitdrukkingvormen van toekomstbestendig wonen in een context waarbij de overgang van het industriële naar een ecologisch tijdperk zich steeds meer manifesteert en we ons als architecten hoe we dit mee vorm kunnen geven.

"Lockdown life #13" by Hans Cogne, 2020.

The World from the Window, Lockdown April-June, by Rolf Hughes, 2020.

VERWACHT RESULTAAT

Je project kan resulteren in een complex architecturaal element, een installatie, een performance, een gebouw, een publieke ruimte, een artificieel ecosysteem, of een mix van dat alles. Het kan gedetailleerd worden via een reeks van media (tekeningen, manifestos, maquettes, ...).

Afstudeerprojecten in dit Academisch Ontwerpbureau kunnen ontwikkeld worden (1) met een focus op ontwerp met een theoretische onderbouwing of (2) met een focus op theorie met een ontwerpmatige toetsing of hypothesestelling.

In het AOB *The Wicked Home* kiezen we voor een collectieve 'reflectienota' met individuele bijdragen. Elke student maakt een individuele bijdrage binnen een aantal pagina's die we samen vooraf bepalen. Deze individuele bijdragen reflecteren kritisch het ontwerp dat de student ontwikkelt als antwoord op de algemene vraag over wat een wicked home, een herdacht en her-vormgegeven huis of 'behuizing' kan zijn.

SUGGESTIES VOOR REFERENTIES

Je kan putten uit een reeks van denkkaders zoals *new materialism*, waar materie als iets levends wordt beschouwd, 'vibrant' en in staat tot een eigen vorm van 'agency'; literatuur zoals *Le parti pris des choses (The Nature of Things)* by Francis Ponge, *If on a Winter's Night* by Italo Calvino, *The Woman in the Window* by A.J. Finn, *The Angel of the West Window* by Gustav Meyrink, ...; sociologische theorieën (bv. broken window theory by James Wilson and George Kelling); concepten zoals closed ecology en biosphere; ideeën zoals 'the window as a space for computing' (Windows metaphor); unieke architecturale details zoals Pierre Huyghe's opening en shutting pyramid-shaped windows in het plafond van een voormalige schaatsbaan waardoor een vreemde ecologie wordt gevoed of de zwaar gekaderde ramen van Adalberto Libera's Casa Malaparte, Carlo Scarpa's, Peter Zumthor's en vele andere architecturale varianten; typologische stedelijke elementen als balkons, slimme gevels, of het fenomeen van migrerende vogels die elk jaar weer tegen het glas botsen...

- Inventive window designs, Dezeen.

<https://www.dezeen.com/2017/10/06/10-inventive-window-designs-portholes-architecture-facade-pinterest-roundup/>

- Facades for bird flight-paths

https://abcbirds.org/wp-content/uploads/2019/04/Bird-Friendly-Building-Design_Updated-April-2019.pdf

- The Woman in the Window, Official Trailer

<https://www.youtube.com/watch?v=J0hTmzISOIQ>

- Future Architecture "Surveillance Society" by: Paul Cetnarski, Elmira Kakabayeva, Yulia Popova, Natalia Shavkunova; Curator: Kuba Snopek; Strelka Institute for Media, Architecture and Design, Wrocław, Wrocław, Poland.

<http://www.strelka.com/en/research/project/surveillance-society>

Armstrong, R. (2018). *Soft Living Architecture: An alternative view of bio-informed design practice*. London: Bloomsbury.

Armstrong, R. (2019). *Experimental Architecture: Prototyping the unknown through design-led research*. London: Routledge.

Armstrong, R. (2019). *Liquid Life: On non-linear materiality*. New York: Punctum.

De Smet, A. (2019). *Architecting Bodies. Dialectic, VIII (Subverting Architecture)*

De Smet, A., Janssens, N. (sup.), Vanhee, I. (cosup.) (2018). *Architecting Bodies by Immersive Gestures*.

Godts, M., Janssens, N. (2012). Theoretical, Conceptual, Ethical and Methodological stakes to induce a New Age: M.U.D. In: A. Ballantyne, C.L. Smith (Eds.), *Architecture in the Space of Flows*, (43-62). London-New York: Routledge. ISBN: 978-0-415-58541-5.

Goossens, W., Hendrickx, A., Janssens, N. (2016). A Case of Poetic Measuring: Isopleth. *Studies in Material Thinking*, 14, Art.No. Paper 01, 01-31.

Hughes, R. and Armstrong, R. (2020). *The Art of Experiment: Post-pandemic Knowledge Practices for 21st Century Architecture and Design*. London: Routledge.

Janssens, N., (2012). *Utopia-Driven Projective Research - a design approach to explore the theory and practice of Meta-Urbanism*.

Janssens, N., Geldof, C. (2018). Implementing Design Characteristics of Utopian Thinking in Mechanisms of Worlding. In: H. Frichot, G. Sandin, B. Schwalm (Eds.), *After Effects: Negotiating Theories and Methodologies*, (218-235). New York, Barcelona: ACTAR Publishers. ISBN: 978-1-940291-99-4.

Kallipoliti, L. (2018). *The Architecture of Closed Worlds*: Lars Müller Publishers.

Liekens, J. (2015). Building Architectural Provocations. *Nordic Journal of Architectural Research*, (2), 87-102.

Liekens, J., (2020). *Architecture's Poetic Instrumentality: Developing the Critical, Political, and Ethical Capacities of Architectural Artifacts*.

AOB DOCENTEN TEAM (in alfabetische volgorde)

Rachel Armstrong is professor of Experimental Architecture at Newcastle University and an interdisciplinary practitioner. Her career is characterised by integrative design as a fusion element for interdisciplinary expertise. She creates multi-disciplinary research teams to address complex and “wicked” real world problems through conceptually pioneering design prototypes that advance innovation at the point of implementation.

Annelies De Smet currently teaches in LAB-O and works on a post-doctoral research entitled *Animated Room* at KU Leuven Faculty of Architecture.

Rolf Hughes is professor in the Epistemology of Design-driven Research at the Department of Architecture, KU Leuven, and director of artistic research for the Experimental Architecture Group. An interdisciplinary artist and performer, his writing spans creative and critical genres and his interests include artistic research, monsterring/ecologies of practice, performance and the prose poem.

Nel Janssens teaches architectural design mainly in the Master of Architecture program. As an architect and urban planner she has worked at T.O.P.office/Luc Deleu, FLCextended and Magnificentsurroundings. She is currently associate professor at KU Leuven Faculty of Architecture, with an interest in critical design, utopian thinking and the role of research by design in establishing a new relation between human and environment.

Jo(han) Liekens teaches architectural design mainly in the Master of Interior Architecture program. He is an architect and partner at *STUDIOLOarchitectuur*. He is a post-doctoral researcher at KU Leuven Faculty of Architecture, with an interest in agency and performativity of (architectural) matter and of those deploying it.

Laurens Luyten teaches mainly building structures in the Architecture and Interior Architecture program. Trained as architect and civil engineer he worked at B.A.S/Dirk Jaspaert, BABEL ingenieurscollectief and as independent structural engineer on over 300 projects. Currently he is associate professor at KU Leuven Faculty of Architecture, with a research focus on structural education of architects and the collaboration of architects and structural engineers.